אַף כַּדין האמור במשנה הרִאשׁוֹנָה (לג:), שאם השומר שילם ולא רצה לישבע זוכה בכפל שישלם הגנב, וחולק רבי יוסי ואומר כיצד זה זוכה בכפילו של חבירו, אלא יחזיר את הכפל לבעלים, ומעתה יש להסתפק האם הֲלָכָה כְּמוֹתוֹ גם בדין זה אוֹ אֵין הֲלָכָה כְּמוֹתוֹ אלא בדין שבמשנתינו.

אָמַר לֵיהּ רב יהודה לרב שמואל בר יהודה, אכן חָלוּק הָיָה רַבִּי יוֹסֵי אַף בָּרִאשׁוֹנָה, וַהֲלָכָה כְּמוֹתוֹ אַף בָּרִאשׁוֹנָה שאין השומר קונה את הכפל.

אִתְּמַר נַמִּי – עוד נאמר כן בשם אמורא אחר, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, חָלוּק הָיָה רַבִּי יוֹסֵי אַף בָּרִאשׁוֹנָה וַהֲלָכָה כְּמוֹתוֹ אַף בָּרִאשׁוֹנָה.

הגמרא מביאה דעה החולקת: וְרַבִּי יוֹחָנָן אָמַר, מוֹדֶה הָיָה רַבִּי יוֹסֵי בָּרִאשׁוֹנָה שזוכה השומר בכפל, מפני שֶׁכְּבָר שִׁילֵּם קודם שנמצא הגנב, ועל דעת כן בא הפקדון לידו שיזכה בכפל אם ישלם ואחר כך ימצא הגנב.

שואלת הגמרא: משמע מדבריו שֶׁשִּׁילֵּם אִין – דווקא אם שילם השומר זוכה הוא בכפל, אך כאשר לֹא שִׁילֵּם לֹא יקנהו, וקשה, וְהָאָמַר רַבִּי חִיָּיא בַּר אַבָּא, אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, לֹא – אין כוונת המשנה באומרה שִׁילֵּם לשִׁילֵּם מַמָּשׁ השומר, אֶלָּא כֵּיוָן שֶׁאָמַר הֲרֵינִי מְשַׁלֵּם אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא שִׁילֵּם, אם ימצא הגנב מכאן ואילך יזכה בכפל.

מיישבת הגמרא: אֵימָא – יש לומר בשם רבי יוחנן בלשון זו, מוֹדֶה הָיָה רַבִּי יוֹסֵי בָּרִאשׁוֹנָה שֶׁכְּבָר אָמַר הֲרֵינִי מְשַׁלֵּם:

משנה

משנתינו עוסקת באדם שיש לו ספק בממון שבידו למי הוא שייך, מה עליו לעשות בכדי לצאת מן הספק. בסוגיא מתברר שיש חילוק בין אם הממון בא אליו דרך גזל או דרך פקדון [וכן בפקדון יש חילוק אם הוא האשם בכך שהגיע לידי ספק זה], וכן שיש חילוק אם התובעים אותו טוענים טענת ברי שהממון שייך להם או שטוענים טענת שמא, וכן שיש חילוק בין חיוב שיש לחייבו בדיני אדם, לבין החיוב שמתחייב לצאת ידי שמים.

אָמַר לִשְׁנַיִם גָּזַלְתִּי לְאֶחָד מִכֶּם מָנֶה, וְאֵינִי יוֹדֵעַ מֵאֵיזֶה מִכֶּם, אוֹ שאמר לשנים אָבִיו שֶׁל אֶחָד מִכֶּם הִפְקִיד לִי מָנֶה, וְאֵינִי יוֹדֵעַ אביו של אֵיזֶה הוּא, נוֹתֵן לָזֶה מָנֶה וְלָזֶה מָנֶה כדי לצאת מן הספק, כיון שֶׁהוֹדָה מִפִּי עַצְמוֹ ובא להימלך כיצד יפטר מן העונש בדיני שמים.

שְׁנַיִם שֶׁהִפְקִידוּ אֵצֶל אֶחָד, זֶה הפקיד מָנֶה וְזֶה הפקיד מָאתַיִם, וכשבאו ליטול את פקדונותיהם זֶה אוֹמֵר שֶׁלִּי מָאתַיִם, וְזֶה אוֹמֵר שֶׁלִּי מָאתַיִם, נוֹתֵן לָזֶה מָנֶה וְלָזֶה מָנֶה, כיון שודאי שיש לכל אחד מנה אצלו, וְהַשְּׁאָר – המנה השלישי המוטל בספק, לא ינתן לא לזה ולא לזה, אלא יְהֵא מוּנָּח בידו עַד שֶׁיָּבֹא אֵלִיָּהוּ. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי אִם כֵּן שנותן לכל אחד מנה, מַה הִפְסִיד הָרַמַּאי שהפקיד מנה ושיקר בטענתו שהפקיד מאתיים, והלא את המנה שלו הוא נוטל, ואם כן לא יודה בשקרו, אֶלָּא הַכֹּל יְהֵא מוּנָּח עַד שֶׁיָּבֹא אֵלִיָּהוּ, ומתוך שהרמאי מפסיד את שלו, יודה בשקרו.

וְכֵן אותו דין נוהג בשנים שהפקידו אצל אחד שְׁנֵי כֵּלִים, אֶחָד מהם יָפֶה – שוה מָנֶה וְאֶחָד מהם יָפֶה אֶלֶף זוּז, וכשבאו לתבוע פקדונותיהם, זֶה אוֹמֵר הכלי הַיָּפֶה אלף זוז שֶׁלִּי הוא, וְזֶה אוֹמֵר הכלי הַיָּפֶה אלף זוז שֶׁלִּי הוא. נוֹתֵן אֶת הכלי הַקָּטָן לְאֶחָד מֵהֶן, וּמִתּוֹךְ הַגָּדוֹל נוֹתֵן דְּמֵי קָטָן לַשֵּׁנִי, כלומר, ששוברו ומתוך השברים נותן כשיעור דמי הקטן לשני. וְהַשְּׁאָר – הנותר מן השברים, יְהֵא מוּנָּח עַד שֶׁיָּבֹא אֵלִיָּהוּ. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי אִם כֵּן, מַה הִפְסִיד הָרַמַּאי, אֶלָּא הַכֹּל יְהֵא מוּנָּח עַד שֶׁיָּבֹא אֵלִיָּהוּ:

גמרא

הגמרא מקשה על מה ששנינו בתחילת המשנה שאם גזל אחד משנים, ואינו יודע ממי גזל, שנותן לכל אחד מהם כפי מה שגזל: אַלְמָא – מוכח מדין זה, שמִסְּפֵיקָא מַפְּקִינַן מָמוֹנָא – שמוציאין ממון מספק, וְלֹא אַמְרִינַן אוֹקֵי מָמוֹנָא בְּחֶזְקַת מָרֵיהּ – ואין אומרים שכיון שיש לנו ספק למי הוא חייב, נעמיד את הממון בחזקתו, דהיינו בחזקת הנתבע המחזיק בממון, ולא יתחייב לשלם לכל אחד.

וּרְמִינְהִי, יש להקשות על כך מהדין שבהמשך, שְׁנַיִם שֶׁהִפְקִידוּ אֵצֶל אֶחָד, זֶה מָנֶה וְזֶה מָאתַיִם, זֶה אוֹמֵר שֶׁלִּי מָאתַיִם וְזֶה אוֹמֵר שֶׁלִּי מָאתַיִם, נוֹתֵן לָזֶה מָנֶה וְלָזֶה מָנֶה וְהַשְּׁאָר יְהֵא מוּנָּח עַד שֶׁיָּבֹא אֵלִיָּהוּ, ואין אומרים שמספק יתן לכל אחד מאתיים.

מיישבת הגמרא: אָמַר לֵיהּ, פִּקָּדוֹן אַגָּזֵל קָא רָמֵית – בתמיה, כלומר, איך אתה מקשה מספק שיש בפקדון לספק שיש בגזל, בְּגָזֵל כיון דְּעָבַד אִיסּוּרָא במה שגזל, קַנְסוּהוּ רַבָּנָן שישלם מספק לכל אחד, אבל בפִּקָּדוֹן דְּלֹא עָבַד אִיסּוּרָא לֹא קַנְסוּהוּ רַבָּנָן.

מקשה הגמרא: וְרָמֵי – עדיין יש להקשות מִפִּקָּדוֹן אַפִּקָּדוֹן, וְרָמֵי מִגָּזֵל אַגָּזֵל – שמצינו בכל אחד מהם דינים הנראים סותרים זה את זה.

הגמרא מביאה את הסתירה שיש בדיני פקדון: יש להקשות מִפִּקָּדוֹן אַפִּקָּדוֹן, מִדְּקָתָנֵי בְּרֵישָׁא של המשנה, אוֹ אם אמר לשנים אָבִיו שֶׁל אֶחָד מִכֶּם הִפְקִיד אֶצְלִי מָנֶה וְאֵינִי יוֹדֵעַ אֵיזֶה הוּא נוֹתֵן לָזֶה מָנֶה וְלָזֶה מָנֶה, הרי שצריך לשלם לכל אחד, וּרְמִינְהִי מהסיפא של המשנה, שְׁנַיִם שֶׁהִפְקִידוּ וְכוּ׳, שהדין הוא שנותן לזה מנה ולזה מנה, והמנה השלישי יהא מונח עד שיבוא אליהו, ואין אומרים שמספק יתן מאתיים לכל אחד מהם.

מתרצת הגמרא: אָמַר רָבָא, בְּרֵישָׁא שמדובר שרק אדם אחד הפקיד, והוא אינו זוכר מי הוא, נַעֲשָׂה – הרי זה, כְּמִי שֶׁהִפְקִידוּ לוֹ שני אנשים שני פקדונות בִּשְׁנֵי כְּרִיכוֹת – צרורות, זה שלא בפני זה, דַּהֲוָה לֵיהּ – שהיה הנפקד צריך לְמֵידַק – לדקדק ולזכור כמה הפקיד כל אחד, וכן כאן כיון שרק אחד הפקיד אצלו, היה לו לדקדק מי הוא המפקיד, ומפני שפשע ולא דקדק, קונסים אותו שישלם לכל אחד. אבל בְּסֵיפָא אפילו אם הפקידו אצלו שניהם בשני צרורות, נַעֲשָׂה כְּמִי שֶׁהִפְקִידוּ לוֹ שניהם בִּכְרַךְ אֶחָד – בצרור אחד, דְּלֹא הֲוָה לֵיהּ לנפקד לְמֵידַק – לדקדק ולזכור כמה הפקיד כל אחד מהם, ודין זה הוא רק בִּכְגוֹן דְּאַפְקִידוּ תַּרְוַייְהוּ – שהפקידו שניהם בַּהֲדֵי הֲדָדֵי בְּחַד זִימְנָא – יחד, ובאותה שעה, זה בפני זה, דְּאָמַר לְהוּ הנפקד, אַנְתְּ גּוּפַיְיכוּ – אתם עצמכם, לֹא קְפַדִיתוּ אַהֲדָדֵי – לא הקפדתם זה על זה, שהרי הפקדתם האחד בפני חבירו, וגיליתם בדעתכם שהינכם סומכים זה על זה ואינכם חוששים שמא יתבע האחד את פקדונו של חבירו, אֲנָא קְפִידְנָא – בתמיה, האם עלי היה להקפיד ולדקדק כמה הפקיד כל אחד מכם. וכיון שאין עליו טענה מדוע אינו זוכר כמה הפקיד כל אחד, אינו חייב לשלם לכל אחד, אלא יהא מונח המנה השלישי עד שיבוא אליהו.

הגמרא מביאה את הסתירה שיש בדיני גזל: וְרָמֵי מִגָּזֵל אַגָּזֵל, קָתָנֵי הָכָא ברישא של המשנה, אָמַר לִשְׁנַיִם גָּזַלְתִּי לְאֶחָד מִכֶּם מָנֶה וְאֵינִי יוֹדֵעַ אֵיזֶה מִכֶּם, אוֹ שאמר לשנים אָבִיו שֶׁל אֶחָד מִכֶּם הִפְקִיד לִי מָנֶה וְאֵינִי יוֹדֵעַ אֵיזֶהוּ נוֹתֵן לָזֶה מָנֶה וְלָזֶה מָנֶה, וּרְמִינְהִי מהנאמר במשנה ביבמות (קיח:) שאם גָּזַל אֶחָד מֵחֲמִשָּׁה וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ אֵיזֶה מֵהֶן גָּזַל, זֶה אוֹמֵר אוֹתִי גָּזַל וְזֶה אוֹמֵר אוֹתִי גָּזַל, הדין הוא שמֵנִיחַ גְּזֵילָה בֵּינֵיהֶם וּמִסְתַּלֵּק, דִּבְרֵי רַבִּי טַרְפוֹן, אַלְמָא – מוכח שבגזל, מִסְּפֵיקָא – כשיש ספק ממי גזל, לֹא מַפְּקִינַן מָמוֹנָא – אין מוציאים ממנו ממון, וְאַמְרִינַן אוֹקִים מָמוֹנָא בְּחֶזְקַת מָרֵיהּ – אלא אומרים העמד את הממון בחזקת בעליו.

מקשה הגמרא על המקשן שהקשה קושיא זו: וּמִמַּאי – מנין לך דְּמַתְנִיתִין דְּהָכָא רַבִּי טַרְפוֹן הִיא, והלא רבי עקיבא חולק עליו (שם) וסובר שצריך לשלם גזילה לכל אחד, ואם כן אפשר שהתנא של המשנה סובר כרבי עקיבא ולכן מחייב לשלם לכל אחד.

מתרצת הגמרא: הראיה שמשנתינו כרבי טרפון היא מִדְּקָתָנֵי עֲלָהּ דְּהַהִיא – ממה שנאמר בברייתא על אותה משנה ביבמות, מוֹדֶה רַבִּי טַרְפוֹן בְּאדם שאוֹמֵר לִשְׁנַיִם, גָּזַלְתִּי לְאֶחָד מִכֶּם מָנֶה וְאֵינִי יוֹדֵעַ אֵיזֶה מִכֶּם, שֶׁנּוֹתֵן לָזֶה מָנֶה וְלָזֶה מָנֶה, הרי שרבי טרפון עצמו מודה שאם בא מעצמו ואומר לשנים שאינו יודע ממי מהם גזל, שצריך לשלם לכל אחד, ואם כן גם במשנתינו שמדובר שבא מעצמו

המשך בעמוד כו

המשך ביאור למסכת בבא מציעא ליום רביעי עמוד א

ואומר להם שאינו יודע את מי גזל, שהדין הוא שצריך לשלם לכל אחד, הרי זה כדעת רבי טרפון שאמר כן על אותו מקרה, ואם כן קשה ממשנתינו על המשנה ביבמות.

מתרצת הגמרא את הסתירה בין המשניות בדיני גזל: **הָתָם** ביבמות, מדובר **דְּקָא תָבְעֵי לֵיהּ** – שתבעו אותו בבית דין שישלם להם, והוא אינו רוצה לשלם רק את מה שהוא חייב מן הדין, ולכן אמר רבי טרפון שאינו צריך לשלם לכל אחד, אלא מניח גזילה ביניהם ומסתלק, אבל **הָכָא** במשנתינו, מדובר **בְּאָדָם שֶׁבָּא** להמלך מה לעשות בכדי **לְצֵאת יְדֵי שָׁמַיִם** ולהפטר מעונשים, ולאדם כזה אומרים שישלם לכל אחד ואחד. **דַּיְקָא נָמֵי** – יש לדייק כן מהמשנה, **מִדְּקָתָנֵי שֶׁהוֹדָה מִפִּי עַצְמוֹ, שָׁמַע מִינָּהּ** שמדובר שלא היה אדם שתבעו לדין, אלא הוא עצמו בא ונמלך בבית דין כיצד עליו לנהוג.

הגמרא מבארת את דינו של רבי טרפון שאמר שאם גזל אחד מחמשה ואינו יודע ממי גזל מניח גזילה ביניהם ומסתלק, ושואלת באיזה אופן נאמר דין זה: **אָמַר מַר, הָתָם** בדברי רב טרפון, מדובר **דְּקָא תָבְעֵי לֵיהּ** כל החמשה וכל אחד אומר אותי גזלת. מבררת הגמרא: **וְהַלָּה** הגזלן, **מַה טַּוְעָן**. **רַב יְהוּדָה אָמַר** בשם **רַב** שמדובר שהַלָּה **שׁוֹתֵק**, ואינו משיב לטענתם. **רַב מַתְנָה אָמַר** בשם **רַב**, שהַלָּה

צוֹוֵחַ ואומר לכל אחד מהחמשה איני מכירך.

הגמרא מבארת את מחלוקתם: מַאן דְּאָמַר שַׁהֲלָה צוֹוֵחַ, אֲבָל אם שותק צריך לשלם למי ששתק לו, כיון שֶׁשְּׁתִיקָה כְּהוֹדָאָה היא, והרי זה כאילו הודה לו שממנו גזל. וּמַאן דְּאָמַר שַׁהֲלָה שׁוֹתֵק סובר שֶׁשְּׁתִיקָה דְּהָכָא לַאו כְּהוֹדָאָה הוּא, משום דְּמָצֵי אָמַר לֵיהּ – שיכול לומר להם, הַאי דְּשָׁתִיקִי – זה ששתקתי לְכָל חַד וְחַד מכם כשתבעתם אותי, דַּאֲמִינָא – משום שחשבתי בלבי דִּלְמָא הַאי הוּא – שמא באמת ממנו גזלתי, ולא משום שנתכוונתי להודות לכם.

הגמרא מבררת את דברי רבי טרפון: אָמַר מַר, גזל אחד מחמישה אינו יודע איזה מהן גזל, מֵניחַ גְּוֵילָה בֵּינֵיהֶם וּמְסַתַּלֵּק, דברי רבי טרפון. מקשה הגמרא: וְשָׁקְלֵי לָהּ כּוּלְּהוּ וְאָזְלִי – האם יניח את הגזילה ביניהם וכל החמשה יחלקו בה, וְהָאָמַר רַבִּי אַבָּא בַּר זַבְדָּא אָמַר רַב, כָּל פָּפֵּק הֵינּוּחַ, כלומר, מצא אבידה שאין בה סימן במקום שאין מצוי שהולכים שם בני אדם והיא משתמרת קצת, ולכן יש ספק שמא הונחה שם מדעת הבעלים ודעתם לחזור וליטלה, או שמא היא אבידה שנפלה מבעליה ומותר לו לקחתה, לְכַתְּחִלָּה לֹא יִטּוֹל, שאם יטול לא יוכל להחזירה לבעליה כיון שאין בה סימן, ואולי הניחוה בעליה שם ויבואו ויטלוה משם, וְאִם נָטַל לֹא יַחֲזִיר את האבידה לשום אדם, שמא אינה שלו ונמצא מפסיד את הבעלים, ואם ישאירנה בידו אפשר שלבסוף יבואו הבעלים ויביאו עדים שהניחוה שם ויטלוה מידו, הלכך תהיה מונחת בידו עד שיבוא אליהו. מוכח מכאן שכל דבר שבא לידו של אדם אינו יכול להוציאו מידו עד שיתברר של מי הוא, ומדוע כאן בשיש ספק של מי הגזילה מוציאה מידו ומניחה ביניהם אף שלא התברר למי מהם היא שייכת.

מתרצת הגמרא: אָמַר רַב סַפְרָא, וְיָנַיְחַ, כלומר, שאכן לא יניחנה לפניהם, אלא תהא מונחת בידו עד שיתברר הדבר. ומה שאמר רבי טרפון שהגזלן מניח ביניהם ומסתלק, כוונתו שהוא מסתלק מן הדין ומניחה בפניהם בבית דין ואומר להם שיבררו של מי היא, ועד שיתברר הדבר תהא מונחת בידו.

הגמרא מבררת את דעת רבי עקיבא: אָמַר לֵיהּ אַבָּיֵי לְרָבָא, מִי אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא לֹא זוֹ הַדֶּרֶךְ מוֹצִיאָתוֹ מִידֵי עַבֵּירָה עַד שֶׁיְּשַׁלֵּם גְּוֵילָה לְכָל חַד וְחַד, אַלְמָא – מוכח שסובר שֶׁמְּפַקְּפְקָא מַמּוֹנָא – שמספק מוציאים ממון, וְלֹא אַמְרִינַן אוֹקְמָא מָמוֹנָא בְּחֶזְקַת מָרֵיהּ – ואין אומרים העמד את הממון בחזקתו, ולכך מספק שאינו יודע ממי גזל צריך לשלם לכל אחד ואחד, וּרְמִינְהִי, שנינו במשנה (ב"ב קנח.), נָפַל הַבַּיִת עָלָיו וְעַל אִמּוֹ ומתו שניהם, וְיוֹרְשֵׁי הַבֵּן אוֹמְרִים שמא הָאֵם מֵתָה רִאשׁוֹנָה, וירש אותה הבן בחייו, ואנו יורשים את נכסיו לאחר שמת הוא, וְיוֹרְשֵׁי הָאֵם אוֹמְרִים שמא הַבֵּן מֵת רִאשׁוֹן, ולא ירש את נכסיה לפי שמתה אחריו, ואנו יורשים אותם, אֵלּוּ וְאֵלּוּ – בית שמאי ובית הלל שנחלקו (שם) באופן שיש ספק לגבי הירושה, שבית שמאי אומרים ששני הצדדים חולקים ביניהם את הנכסים, ובית הלל אומרים שמעמידים את הנכסים בחזקתן, מוֹדִים כאן שֶׁמַּחֲלוֹקוּ יורשי האם עם יורשי הבן בנכסי האם, כיון ששני הצדדים באים בכח טענות שוות של ירושה, וממון המוטל בספק חולקין, וְאָמַר רַבִּי עֲקִיבָא, אף על פי שאני משל בית שמאי, וסובר בשאר ספיקות שבירושה שיחלוקו, מוֹדֶה אֲנִי בְּזוֹ, שֶׁהַנְּכָסִים בְּחֶזְקָתָן. ומבואר שרבי עקיבא סובר שאם יש ספק בממון, מעמידים את הממון בחזקת בעליו.

מתרצת הגמרא: אָמַר לֵיהּ רבא לאביי, הָתָם שָׁמָא וְשָׁמָא, שאינם יודעים מי מת תחילה, ולכן מספק מעמידים את הממון בחזקתו, אבל בְּגוֹלֵל אֶחָד מֻחְזָּק, יש כאן טענת בָּרֵי שלהם, וְטענת שָׁמָא שלו, שאינו יודע את מי מהם גזל, וברי ושמא ברי עדיף, ולכן צריך לשלם לכל אחד מהם.

הגמרא חוזרת ומקשה ממשנתינו: וְהָא מַתְנִיתִין דְּהָכָא אָמַר לְשָׁנַיִם גְּוֵלְתִּי לְאֶחָד מִכֶּם מָנֶה, דְּשָׁמָא וְשָׁמָא הוּא וכפי שהגמרא תוכיח להלן, וּמכל מקום קָתָנֵי שנותן לָזֶה מָנֶה וְלָזֶה מָנֶה, ואין מעמידים את הממון בחזקתו.

הגמרא מקשה על המקשן: וּמַאי דְּמַשְׁנִתִינוּ כדעת רַבִּי עֲקִיבָא הִיא וכוונת המשנה לחייבו לשלם לכל אחד בדיני אדם, הרי אפשר שאין כוונת המשנה לחייבו לשלם לכל אחד רק אם בא לצאת ידי שמים, ואם כן שוב לא קשה הסתירה בדברי רבי עקיבא, כיון שבדיני אדם מודה רבי עקיבא שאין מוציאין ממון מספק [ולכן לגבי נפל הבית יעמדו הנכסים בחזקתן], ומה שמחייב במשנתינו לשלם לכל אחד אינו אלא לצאת ידי שמים. עונה הגמרא: ההכרח לכך הוא, ממה דְּקָתָנֵי בברייתא עָלָה דְּהַהִיא – על המשנה ביבמות שנשנתה שם מחלוקתם של רבי עקיבא ורבי טרפון בגזל מחמשה ואינו יודע ממי גזל, שמּוֹדֶה רַבִּי טַרְפוֹן בְּאוֹמֵר לִשְׁנַיִם גָּזַלְתִּי לְאֶחָד מִכֶּם מָנֶה וְאֵינִי יוֹדֵעַ אֵיזֶה מִכֶּם הוּא שמשלם לכל אחד, וְלִמַּאן – למי מוֹדֶה רבי טרפון, (לַאו) ודאי שהכוונה היא שמודה לְרַבִּי עֲקִיבָא שהוא בַּר פְּלוּגְתֵּיהּ – החולק עליו במשנה זו, אם כן מוכח שרבי טרפון שמע שרבי עקיבא סובר במקרה זה שצריך לשלם לכל אחד בדיני אדם, ורבי טרפון, אף שהוא חולק על רבי עקיבא וסובר שבדיני אדם יכול להניח הגזילה ביניהם ולהסתלק, מכל מקום מודה הוא לרבי עקיבא שאם בא לצאת ידי שמים, צריך לשלם לכל אחד. הרי שרבי עקיבא סובר שבאופן זה צריך לשלם לכל אחד אפילו בדיני אדם, ואם כן חוזרת הקושיא על הסתירה בדברי רבי עקיבא.

שואלת הגמרא: וּמַאי – מנין דְּמשנתינו שָׁמָא וְשָׁמָא הוּא, הרי אפשר שמדובר שהתובעים טוענים ברי, ואם כן שוב לא קשה הסתירה בדברי רבי עקיבא, וכפי שתירץ רבא לעיל לחלק בין ברי ושמא לשמא ושמא. עונה הגמרא: חָדָא – הוכחה ראשונה שהמשנה בברי ושמא, מִדְּלֹא קָתָנֵי במשנה שהחמשה תּוֹבְעִין אוֹתוֹ ואומרים כל אחד מהם אותי גזלת, אלא רק שהוא מספק ממי גזל.

וְעוֹד, מֵהָא דתָּנֵי – ששנה רַבִּי חִיָּיא את הדין האמור במשנתינו בלשון זו, 'גזלתי אחד מכם ואינני יודע איזה הוא, זֶה אוֹמֵר אֵינִי יוֹדֵעַ וְזֶה אוֹמֵר אֵינִי יוֹדֵעַ, נותן לזה מנה ולזה מנה'. ומבואר שהדין האמור במשנה שהוא אותו דין ששנה אותו רבי חייא בברייתא שלו, מדובר באופן ששניהם אומרים איני יודע. מכל מקום חוזרת הקושיא בדברי רבי עקיבא.

מתרצת הגמרא: הָא אוֹקְמָא לָהּ – הרי כבר העמדנו לעיל (לז.) את המשנה שמדובר בְּאדם שֶׁפָּא לָצֵאת יְדֵי שָׁמַיִם, ולכן עליו לשלם לכל אחד, אבל בדיני אדם פטור מלשלם לכל אחד כיון שהוא שמא ושמא, ובכך מתורצת הקושיא בדברי רבי עקיבא, שאמנם בברי ושמא סובר רבי עקיבא שמוציאים ממון מחזקתו, אבל בשמא ושמא לא, ולכן בספק שבירושה שהוא שמא ושמא, סובר רבי עקיבא שמעמידים את הנכסים בחזקתן.

הגמרא חוזרת לדברי רבא לעיל (ע"א) לגבי מפקיד בשתי כריכות: אָמַר לֵיהּ רָבִינָא לְרַב אַשִׁי, וּמִי אָמַר רָבָא לעיל (ע"א) שכָּל פִּקָּדוֹן שהופקד אצלו בִּשְׁתֵּי כְּרִיכוֹת הָוֶה לֵיהּ לְמֵידַק כמה הפקיד כל אחד מהם, ואם לא דקדק בכך וכשבאו ליטול פקדונותיהם תבע כל אחד את הפקדון הגדול, צריך לשלם לכל אחד מהם כשיעור הפקדון הגדול, וְהָאָמַר רָבָא וְאִי תֵּימָא – ויש אומרים, שרַב פָּפָּא אמר זאת, הָכָל מוֹדִים – רבי טרפון ורבי עקיבא שנחלקו (בכורות יז:) לגבי אדם שיש לו בעדרו שני עגלים, ואחד מהם בכור, ואין ידוע מיהו הבכור, ומת אחד מן השנים, ולא ידוע אם הבכור מת או זה שאינו בכור מת, האם חולקים הבעלים עם הכהן את העגל שנשאר חי, או שאומרים המוציא מחבירו עליו הראיה, ואין הכהן נוטל כלום, מודים הם בִּשְׁנַיִם שֶׁהִפְקִידוּ אֵצֶל רוֹעֶה, זה הפקיד טלה אחד, והשני הפקיד שני טלאים, וכשבאו לקחת את טלאיהם, טען כל אחד שהוא זה שהפקיד שני טלאים ותבע מהרועה עגל נוסף, שֶׁמְּנִיחַ רוֹעֶה בֵּינֵיהֶן את הטלה השני וּמִסְתַּלֵּק, ואינו צריך לתת לכל אחד שני טלאים, ואין אומרים שפושע הוא שאינו זוכר מה היה.

מתרצת הגמרא: אָמַר לֵיהּ, הָתָם מדובר כְּשֶׁהִפְקִידוּ את הטלאים בְּעֶדְרוֹ שֶׁל רוֹעֶה שֶׁלֹּא מַדַּעְתּוֹ, שלא ראה את הטלאים בשעה שהפקידום אצלו, ולכן אין עליו טענה מדוע אינו יודע כמה הפקיד כל אחד, ולפיכך אינו צריך לשלם לכל אחד מהם:

שנינו במשנה: וְכֵן שְׁנֵי כֵּלִים, אֶחָד יָפֶה מָנֶה, וְאֶחָד יָפֶה אֶלֶף זוז כו':

המשך בעמוד קנב

מבארת הגמרא: **וְצָרִיכָא** המשנה לחזור על דין זה גם בכלים, **דְּאִי אִשְׁמוֹעִינַן** רק **הָךְ קַמַּיְיתָא** – את הדין הראשון שמדובר בפקדונות של מנה ומאתים, היינו סבורים שרק **בָּהֲהִיא** – במנה ומאתים, **קָאָמְרִי רַבָּנַן** שיתן מנה לזה ומנה לזה ורק המנה השלישי יהא מונח, **מִשּׁוּם דְּלֵיכָּא פְּסֵידָא** – שאין הפסד לאחד מהם באותם שתי מנים שאנו חולקים, שהרי ודאי הוא שלכל אחד יש מנה, **אֲבָל בָּהָא** – בשני כלים, **דְּאִיכָּא פְּסֵידָא דְּנָזוֹל** – שכדי לתת שיעור דמי הכלי הקטן מתוך הכלי הגדול, אנו צריכים לשוברו, ונמצא שיש כאן הפסד לבעל הכלי הגדול, מאחר שנפחת הכלי משויו, **אֵימָא** – נאמר, **שְׁמוֹדוּ לֵיהּ רבנן לְרַבִּי יוֹסֵי** שהכל יהיה מונח עד שיבוא אליהו, ולא נפסיד את בעל הכלי הגדול. **וְכֵן** להיפך, **אִי אִתְּמַר** רק **בָּהָא** – בכלים ולא במעות, היינו סבורים שרק **בָּהָא קָאָמַר רַבִּי יוֹסֵי** שהכל יהיה מונח עד שיבוא אליהו, כיון שיש הפסד בשבירת הכלי הגדול, **אֲבָל בְּהָךְ** – בפקדון של מעות, **אֵימָא מוֹדֵי לְהוּ לְרַבָּנַן** שנותן לזה מנה ולזה מנה והמנה השלישי בלבד יהא מונח עד שיבוא אליהו, **לכן צְרִיכָא** – צריך היה התנא לשנות דין זה בשני האופנים.